

TEISĖJŲ ETIKOS IR DRAUSMĖS KOMISIJA

S P R E N D I M A S **ATSISAKYTI IŠKELTI DRAUSMĖS BYLĄ** **TEISĖJUI J. J.**

2015 m. balandžio 13 d. Nr. 18 P-10
Vilnius

Teisėjų etikos ir drausmės komisija (toliau – ir Komisija), dalyvaujant Algiui Norkūnui (Komisijos pirmininkas), Dianai Butrimienei (pranešėja), Algimantui Čepui, Veslavai Ruskan ir Teodorai Staugaitienei, sekretoriaujant Nacionalinės teismų administracijos Administravimo skyriaus vyriausiajai specialistei Aurelijai Pauliukaitei, Nacionalinės teismų administracijos patalpose išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros Baudžiamojo persekiojimo departamento vyriausiojo prokuroro pavaduotojo Ž. R. teikimą dėl drausmės bylos iškėlimo Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjui J. J. (J. J.), susipažinusi su medžiaga,

n u s t a t ė :

Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros Baudžiamojo persekiojimo departamento vyriausiojo prokuroro pavaduotojas Ž. R. (toliau – ir pareiškėjas) prašo iškelti drausmės bylą Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjui J. J.. Teikime nurodoma, kad Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros prokuroras kreipėsi į Vilniaus miesto apylinkės teismą su prašymais dėl kratų atlikimo UAB „X“ patalpose bei įtariamųjų asmenų nekilnojamojo turto objektuose. Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjas J. J. 2014-12-01 nutartimi prokuroro prašymą atmetė; prokuroras teismo nutartį apskundė apeliacinės instancijos teismui; teisėjas J. J. prokuroro skundų medžiagą dėl kratų 2014-12-08 išsiuntė Vilniaus apygardos teismui ir tuo pačiu lydraščiu informavo įtariamuosius apie apeliacinio skundo pateikimą. Baudžiamojo proceso kodekso 177 str. 1 d. nustatyta, kad ikiteisminio tyrimo duomenys neskelbtini, jie iki bylos nagrinėjimo teisme gali būti paskelbti tik prokuroro leidimu ir tik tiek, kiek pripažįstama leistina. Pareiškėjo teigimu, apeliacinio skundo lydraščiuose buvo nurodyti visi įtariamieji, taigi jiems tapo suprantama, kur ir dėl kokių galimų nusikalstamų veikų planuojama atlikti kratas, o kai kurie įtariamieji apygardos teismui netgi pateikė atsiliepinimus, kuriuose prieštaravo kratų atlikimui. Įtariamieji, žinodami apie kratų galimybę, galėjo paslėpti ar sunaikinti reikšmingus ikiteisminiam tyrimui dokumentus, bankų sąskaitų valdymo įrankius, mokėjimo korteles, kompiuterius ir kitus duomenis. Vilniaus apygardos teismui panaikinus teisėjo J. J. nutartį ir atlikus kratas, reikšmingų ikiteisminiam tyrimui duomenų negauta ir tai apsunkino ikiteisminio tyrimo atlikimą, jo perspektyva neaiški. Pareiškėjas mano, kad teisėjas J. J., informuodamas įtariamuosius apie prokuroro skundus dėl nutarčių, kuriomis atsisakyta leisti atlikti kratas, ir taip atskleisdamas ikiteisminio tyrimo medžiagoje esančią konfidencialią informaciją, pažeidė Baudžiamojo proceso kodekso 177 str. 1 d. reikalavimus bei Teisėjų etikos kodekse įtvirtintus konfidencialumo ir pareiškimo principus.

Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininkas atliko teikime išdėstytą aplinkybių tyrimą ir 2015-03-02 rašte Nr. V2-207 nurodė, kad teikime minimas ikiteisminis tyrimas nėra nutrauktas, o teiginiai apie galimą įtariamųjų trukdymą procesui tėra prokuroro spėjimai, todėl nėra pagrindo daryti išvadą, kad teisėjas J. J. pažeidė Teisėjų etikos kodekso nuostatas. Rašte nurodoma, kad pareiškėjo teiginiai apie įtariamųjų veiksmus ir padarytas nusikalstamas veikas, dalį šių aplinkybių siejant su teisėjo J. J. išsiųstais lydraščiais, šioje ikiteisminio tyrimo stadijoje yra skuboti ir, tam tikru aspektu, neatitinka Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintos nekaltumo prezumpcijos.

Atlikus tyrimą, nustatyta, kad teikime nurodomi lydraščiai yra vieninteliai teisėjo J. J. pasirašyti dokumentai, kuriuose asmenims, kurių atžvilgiu atsisakyta taikyti procesines prievartos priemones, pranešta apie prokuroro skundus. Teisėjas J. J. turi ilgametę darbo teisėju patirtį, penkerius metus ėjo Vilniaus miesto 4-ojo apylinkės teismo pirmininko pareigas, abejoti jo kompetencija nėra pagrindo. Manytina, kad teisėjas pernelyg plačiai interpretavo Baudžiamojo proceso kodekso 440 str. 2 d. nuostatą dėl pareigos pranešti suinteresuotiems asmenims apie gautą apeliacinį skundą.

Teisėjas J. J. Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininkui pateiktame paaiškinime nurodė, kad prokuroro argumentai, jog įtariamieji galėjo sunaikinti reikšmingus ikiteisminiam tyrimui dokumentus, banko sąskaitų valdymo įrankius ir kitus duomenis, todėl atlikus kratas reikšmingų ikiteisminiam tyrimui duomenų negauta, yra visiškai nemotyvuoti. Teisėjo teigimu, nesuprantamas ir niekuo nepagrįstas prokuroro argumentas, kad įtariamieji galėjo paslėpti reikšmingus dokumentus ir duomenis, nes lėšų pervedimo operacijos buvo atliekamos ir fiksuojamos atitinkamuose bankuose, informacija apie mobiliųjų telefonų abonementus saugoma telekomunikacijų bendrovėse ir pan. Be to, suinteresuotiems asmenims buvo išsiųsta tik lydraščio kopija, jokių papildomų dokumentų nepridėta ir jokios papildomos informacijos nesuteikta. Teisėjas J. J. taip pat paaiškino, kad lydraštis buvo išsiųstas juridinių asmenų buveinės adresais, o kratas prokuroras prašė leisti atlikti kituose objektuose, taigi iš pateiktos informacijos nebuvo galimybės suprasti, pas ką ir kur buvo prašoma atlikti kratas, todėl tokia informacija negalėjo pakenkti ikiteisminio tyrimo eigai. Teisėjas akcentuoja, kad jis galimai neteisingai interpretavo Baudžiamojo proceso kodekso 440 str. 2 d. nuostatą, kuriose imperatyviai nustatyta, kad apie gautą skundą ne vėliau kaip per tris dienas turi būti pranešta suinteresuotiems asmenims, kurie turi teisę pateikti atsiliepimus ir prašymus.

Komisijos posėdyje teisėjas J. J. paaiškino, kad pagal Baudžiamojo proceso kodekso 440 str. 2 d. nuostatą, siunčiant bylą apeliacinės instancijos teismui, lydraščiai buvo išsiųsti ir suinteresuotiems asmenims (ikiteisminio tyrimo medžiaga bei teismo nutartis jiems išsiųstos nebuvo). Nuo 2014 m. kovo mėn., kai įsigaliojo Baudžiamojo proceso kodekso 440 str. 2 d. pakeitimai, privaloma pranešti suinteresuotiems asmenims apie gautą skundą ir apie teisę pateikti atsiliepimą. Teisėjas teigia, kad Vilniaus apygardos teismas ne kartą buvo grąžinęs bylas kaip neparuoštas apeliaciam nagrinėjimui dėl to, kad neįvykdyti Baudžiamojo proceso kodekso 440 str. 2 d. reikalavimai informuoti suinteresuotus asmenis apie gautą skundą, todėl teismo sekretorei buvo nurodyta visada rengti apeliacinių skundų lydraščius ir suinteresuotiems asmenims, taigi tokius lydraščius ji parengė ir nagrinėjamu atveju. Teisėjas J. J. atkreipia dėmesį, kad Baudžiamojo proceso kodekso 440 str. 2 d. nuostatos nėra labai aiškios, iš jų atrodytų, jog, kiekvienu atveju teismas gavęs skundą turi informuoti apie tai suinteresuotus asmenis. Tačiau, paaiškėjo, jog kiekvienu atveju reikia vertinti, ar suinteresuoti asmenys turi būti informuoti. Teisėjas nesutinka su teikimo teiginiais, kad jis pakenkė ikiteisminiam tyrimui, kadangi galimai padarytos nusikalstamos veikos buvo atliktos 2011–2014 m. ir pinigų pervedimai buvo atliekami per banką. Be to, suinteresuotiems asmenims, kuriems išsiųsti lydraščiai, jau buvo pasirašytinai įteikti įtarimai, todėl jie galėjo numanyti apie galimas kratas. Teisėjo manymu, jis galimai neteisingai aiškino ir taikė Baudžiamojo proceso kodekso 440 str. 2 d. nuostatą. Tačiau, aukštesnės instancijos teismai nėra pateikę šiuo klausimu jokių išaiškinimų ar suformavę praktikos, kas laikoma suinteresuotais asmenimis Baudžiamojo proceso kodekso 440 str. 2 d. prasme. Šiuo metu dėl apskųstų nerealizuotų procesinės prievartos nutarčių apeliacinių skundų lydraščiai suinteresuotiems asmenims nesiunčiami, nors oficialaus Baudžiamojo proceso kodekso 440 str. 2 d. nuostatų išaiškinimo nėra.

Drausmės bylą teisėjui J. J. kelti atsisakytina.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija iškelia teisėjui drausmės bylą, kai teisėjo veiksmuose nustato nusižengimų, numatytų Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (toliau – ir Teismų įstatymas) 83 straipsnio 2 dalyje, požymių. Teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka trimis atvejais: už teisėjo vardą žeminantį poelgį, už kitų Teisėjų etikos kodekso reikalavimų pažeidimą ir už įstatymuose numatytų teisėjų darbinės ar politinės veiklos apribojimų nesilaikymą. Šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad teisėjo vardą žeminantis poelgis – tai su teisėjo garbe nesuderinamas ir Teisėjų etikos kodekso reikalavimų neatitinkantis poelgis, kuriuo pažeminamas teisėjo vardas bei kenkiama teismo autoritetui. Teisėjo vardą žeminančiu poelgiu taip pat pripažįstamas bet koks

pareiginis nusižengimas – aiškiai aplaidus konkrečios teisėjo pareigos atlikimas arba jos neatlikimas be pateisinančios priežasties.

Teisėjų etikos kodekso 10 str. 1 d. nustatyta, kad vadovaudamasis konfidencialumo principu teisėjas privalo griežtai laikytis valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančios ir kitos neskelbtinos informacijos apsaugos reikalavimų, neatskleisti bylos nagrinėjimo metu gautos konfidencialios informacijos. Teisėjų etikos kodekso 15 str. 1 d. įtvirtintas pareigingumo principas įpareigoja teisėją nepažeisti Lietuvos Respublikos Konstitucijos, tarptautinių sutarčių, įstatymų ir kitų teisės aktų.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros Baudžiamojo persekiojimo departamento vyriausiojo prokuroro pavaduotojo Ž. R. teikimą, įvertinusi Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininko pateiktas išvadas, nustatė, kad Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros prokuroras kreipėsi į Vilniaus miesto apylinkės teismą su prašymais dėl kratų atlikimo UAB „X“ patalpose bei įtariamų asmenų nekilnojamojo turto objektuose. Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjas J. J. 2014-12-01 nutartimis prokuroro prašymus atmetė. Prokuroras teisėjo nutartis apskundė apeliacinės instancijos teismui, o teisėjas J. J., 2014-12-08 siųsdamas apeliacinius skundus Vilniaus apygardos teismui, tais pačiais lydraščiais informavo įtariamuosius apie tai, kad nutartis dėl kratos apskūsta ir byla išsiunčiama apeliacinės instancijos teismui, kuriam suinteresuoti asmenys gali teikti atsiliepimus.

Nagrinėjamu atveju Komisijos prašoma nustatyti, ar teisėjo J. J. veiksmuose nėra drausminės atsakomybės požymių, t. y. prašoma įvertinti, ar yra pagrindas pripažinti, kad teisėjas J. J., išsiųsdamas suinteresuotiems asmenims lydraščius apie prokuratūros pateiktus apeliacinius skundus, pažeidė Teisėjų etikos kodekse įtvirtintus konfidencialumo ir pareigingumo principus.

Baudžiamojo proceso kodekso 177 str. 1 d. nustatyta, kad ikiteisminio tyrimo duomenys neskelbtini. Šie duomenys iki bylos nagrinėjimo teisme gali būti paskelbti tik prokuroro leidimu ir tik tiek, kiek pripažįstama leistina. Teisėjas J. J. teigia, kad, išsiųsdamas lydraštį apie gautą skundą dėl nutarčių, vadovavosi BPK 440 str. 2 d. nuostatomis ir nesutinka, kad atskleidė ikiteisminio tyrimo duomenis.

Nuo 2014-03-25 galiojančioje Baudžiamojo proceso kodekso 440 str. 2 d. redakcijoje nustatyta, kad skundas dėl apylinkės teismo nutarties paduodamas apygardos teismui, dėl apygardos teismo nutarties – Lietuvos apeliaciniam teismui per septynias dienas nuo nutarties gavimo dienos. Skundas paduodamas per nutartį priėmusį teismą, kuris ne vėliau kaip per tris dienas suinteresuotiems asmenims praneša apie gautą skundą ir teisę per keturiolika dienų nuo pranešimo išsiuntimo dienos pateikti aukštesniajam teismui atsiliepimą, pareiškimus dėl nušalinimo ir kitus prašymus, o skundą kartu su nutarties nuorašu ir kita medžiaga perduoda aukštesniajam teismui.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, išnagrinėjusi turimą medžiagą ir įvertinusi Baudžiamojo proceso kodekso nuostatas, teisėjo J. J. veiksmuose išsiuntus suinteresuotiems asmenims lydraščius apie gautą skundą dėl nutarčių atsisakyti leisti atlikti kratą, nenustatė etikos pažeidimo. Teisėjų etikos ir drausmės komisija sprendžia, jog skundžiami teisėjo veiksmai yra tiesiogiai susiję su procesine teisėjo veikla aiškinant ir taikant procesinio įstatymo nuostatas ir tai yra išskirtinai teismo prerogatyva vykdamas teisingumą. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsnį teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai; teisėjai ir teismai, vykdydami teisingumą, yra nepriklausomi. Bet koks kitų institucijų ar asmenų kišimasis į teisėjo ar teismo veiklą yra draudžiamas ir užtraukia įstatymo numatytą atsakomybę. Vadovaudamasi konstituciniu teisėjo ir teismų nepriklausomumo principu, Komisija negali kištis į teisingumo vykdymą ir nėra įgaliota vertinti, ar teisėjas, priimdamas tam tikrą procesinį sprendimą ar atlikdamas procesinį veiksmą, tinkamai taikė ir aiškino įstatymo normas. Su konstituciniu teisėjo ir teismų nepriklausomumo principu būtų visiškai nesuderinama, jeigu teisėjui dėl bet kokios klaidos taikant ir aiškinant įstatymų normas grėstų drausminė atsakomybė.

Komisija pažymi, kad pagal Teismų įstatymo 33 str. 4 d. teismai, priimdami sprendimus atitinkamų kategorijų bylose, yra saistomi savo pačių sukurtų teisės aiškinimo taisyklių, suformuluotų analogiškose ar iš esmės panašiose bylose. Žemesnės instancijos teismai, priimdami sprendimus atitinkamų kategorijų bylose, yra saistomi aukštesnės instancijos teismų teisės aiškinimo taisyklių, suformuluotų analogiškose ar iš esmės panašiose bylose. Šiuo atveju,

įsigaliojus Baudžiamojo proceso kodekso 440 str. 2 d. pakeitimams, aiškios ir sistemiškai išdėstytos teismų praktikos dėl suinteresuotų asmenų informavimo, kai teismas nutartimi atsisako leisti atlikti kratą, nėra. Taigi teisėjas J. J., aukštesnės instancijos teismui siųsdamas bylą su prokuroro skundu dėl nutarčių atsisakyti leisti atlikti kratą, aiškino ir taikė Baudžiamojo proceso kodekso 440 str. 2 d. nuostatas pagal savo vidinį įsitikinimą, o Komisija, kaip minėta, neįgalota tikrinti ir vertinti teisėjo procesinių veiksmų.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2014 m. kovo 10 d. sprendime Nr. KT9-S6/2014 yra nurodęs, jog teisėjo drausminės atsakomybės taikymui turi būti nustatyti nuolatinio pobūdžio, šiurkštūs ir akivaizdūs pažeidimai. Už vienkartinius ar nežymius pažeidimus, rodančius tam tikrą teisėjo aplaidumą, nėra pakankamų konstitucinių prielaidų traukti teisėją drausminės atsakomybės. Tam būtinos nuolat pasikartojančios šiurkščios, akivaizdžios teisės aiškinimo, taikymo klaidos, nuolat pasikartojantys šiurkštūs, akivaizdūs proceso įstatymo pažeidimai, kad jo elgesį būtų galima vertinti kaip netinkamą pareigų atlikimą ar aplaidų bylų nagrinėjimą, ir būtų galima jam už tai taikyti drausminę atsakomybę. Šiuo atveju pagal turimą medžiagą Komisija sprendžia, kad teisėjo J. J. veiksmuose minėtų etikos ar drausmės pažeidimų požymių nėra nustatyta.

Apibendrinusi išdėstytus argumentus, Komisija daro išvadą, kad išnagrinėjus turimą medžiagą nenustatyta aplinkybių, kurios leistų teisėjo J. J. veiksmuose konstatuoti Teismų įstatymo 83 straipsnyje numatytų nusižengimų požymius, todėl kelti teisėjai drausmės bylą nėra pagrindo.

Komisija, vadovaudamasi Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nuostatų 35.2 punktu,

nusprendžia:

Atsisakyti iškelti drausmės bylą Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjui J. J.
Sprendimas neskundžiamas.

Komisijos nariai:

Algis Norkūnas

Diana Butrimienė

Algimantas Čepas

Veslava Ruskan

Teodora Staugaitienė